

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 78.465/1
van 8 december 2025

over

een ontwerp van ministerieel besluit ‘tot wijziging van het ministerieel besluit van 28 december 2018 houdende algemene bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving, energieprestatiecertificaten, de certificering van aannemers en installateurs en de renovatieverplichting’

Op 12 november 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een ontwerp van ministerieel besluit ‘tot wijziging van het ministerieel besluit van 28 december 2018 houdende algemene bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving, energieprestatiecertificaten, de certificering van aannemers en installateurs en de renovatieverplichting’.

Het ontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 2 december 2025. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Eline YOSHIMI, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Lennart NIJS, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 8 december 2025.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

2. Het om advies voorgelegde ontwerp van ministerieel besluit strekt ertoe diverse wijzigingen aan te brengen in het ministerieel besluit van 28 december 2018 ‘houdende algemene bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving, energieprestatiecertificaten, de certificering van aannemers en installateurs en de renovatieverplichting’.

2.1. De artikelen 1 en 2 van het ontwerp voorzien in de vereisten inzake permanente vorming voor verslaggevers¹ voor het kalenderjaar 2026, en verduidelijken dat vormingen over hetzelfde thema “inhoudelijk uniek” moeten zijn (ontworpen artikelen 10 en 11 van het ministerieel besluit van 28 december 2018); de artikelen 3 en 4 van het ontwerp voorzien in gelijkaardige wijzigingen met betrekking tot de permanente vorming voor energiedeskundigen type A² (ontworpen artikelen 30 en 31 van het ministerieel besluit van 28 december 2018).

2.2. Artikel 5 van het ontwerp wijzigt artikel 74/2/1, derde en vierde lid, van het ministerieel besluit van 28 december 2018, die de labels van het energieprestatiecertificaat voor niet-residentiële gebouwen bepalen. Daarbij wordt verduidelijkt dat de langetermijndoelstelling I_{LTD} ³ geldt voor de gebouweenheid (artikel 5, 1° en 3°, van het ontwerp). Bij een indicator van 0% wordt een label G toegekend in plaats van het label X, dat geldt als “label onbepaald” (artikel 5, 2°, van het ontwerp).

¹ De verslaggever is de natuurlijke persoon of de rechtspersoon die in het kader van de energieprestatieregelgeving energieadvies aan de aangifteplichtige verstrekt en die instaat voor de decretaal verplichte rapporteringen, vermeld in titel XI ‘Energieprestaties van gebouwen’, hoofdstuk I ‘Energieprestaties en binnenklimaat van gebouwen’, van het Energiedecreet (artikel 1.1.3, 127°, van het Energiedecreet).

² De energiedeskundige type A is de natuurlijke persoon, onderworpen aan het sociaal statuut van zelfstandige, of de bezoldigde medewerker van een rechtspersoon, die het energieprestatiecertificaat voor residentiële gebouwen, het energieprestatiecertificaat kleine niet-residentiële gebouwen, en het energieprestatiecertificaat gemeenschappelijke delen opmaakt (artikel 1.1.1, § 2, 29°, van het Energiebesluit).

³ De I_{LTD} is een maat voor welk deel van het totale energiegebruik voldoet aan de langetermijndoelstelling; de indicator voor deze langetermijndoelstelling is de verhouding tussen de teller, die de hoeveelheid hernieuwbare energie (lokaal opgewekt en gebruikt) en de restwarmte weergeeft, en de noemer, bestaande uit de hoeveelheid hernieuwbare en niet-hernieuwbare energie die de gebouweenheid gebruikt. Zie: <https://www.vlaanderen.be/epc-pedia/info-type-d/wat-is-het-epc-nr/epc-nr-basisprincipes/energielabel-voor-het-epc-nr#indicator-voor-de-langetermijndoelstelling>. Deze indicator wordt uitgedrukt in een percentage, waaraan het EPC-label wordt gekoppeld overeenkomstig artikel 74/2/1, derde lid, van het ministerieel besluit van 28 december 2018.

2.3. De artikelen 6 tot 20 van het ontwerp wijzigen⁴ en vervangen⁵ diverse bijlagen bij het ministerieel besluit van 28 december 2018.

2.4. De inwerkingtreding van het ontworpen besluit is voorzien op 1 januari 2026, met uitzondering van de artikelen 9 en 10, die in werking treden op 1 juli 2026 (artikel 21 van het ontwerp).

RECHTSGROND

3. Voor het ontwerp wordt rechtsgrond gezocht in artikelen 1.1.1, § 2, 51° en 52°, 8.4.1, 9.2.1, § 4, 9.1.31 en 9.2.11, § 2, van het Energiebesluit van 19 november 2010, alsook in bijlage V, § 7.7.2, bijlage D.4, bijlage VI, § 5.6.3.5.2, § 5.6.3.6.2 en bijlage XIII, § 4.6.2, bij het Energiebesluit.

3.1. De gemachtigde bezorgde een rechtsgrondentabel:

Ontwerpartikel	Wijziging van	Decretale rechtsgrond	Reglementaire rechtsgrond
Artikel 1	Artikel 15 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 10.1.3 Energiedecreet	Artikel 8.6.3 Energiebesluit
Artikel 2	Artikel 11 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 10.1.3 Energiedecreet	Artikel 8.6.3 Energiebesluit
Artikel 3	Artikel 30 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 10.1.4 Energiedecreet	Artikel 8.1.1/2 Energiebesluit
Artikel 4	Artikel 31 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 10.1.4 Energiedecreet	Artikel 8.1.1/2 Energiebesluit
Artikel 5	Artikel 74/2/1 MB EPB- EPC 28 december 2018	Artikel 11.2.1, § 1 Energiedecreet	Artikel 9.2.6, § 1 Energiebesluit
Artikel 6	Bijlage 2 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 11.2/2.1 Energiedecreet	Artikel 9.3.2 Energiebesluit Artikel 9.3.5 Energiebesluit
Artikel 7	Bijlage 3 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 10.1.5 Energiedecreet	Artikel 8.4.1 Energiebesluit

⁴ Artikelen 6, 7, 8 en 10 van het ontwerp wijzigen respectievelijk de bijlagen 2, 3, 4 en 18/4 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018.

⁵ Artikel 9 van het ontwerp vervangt bijlage 18/3 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018. Artikelen 11 tot 20 van het ontwerp vervangen respectievelijk de bijlagen 18/6, 19, 20, 22, 23, 23/1, 24, 25, 26/2 en 26/3 bij hetzelfde besluit.

Artikel 8	Bijlage 4 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 11.1.1 Energiedecreet Artikel 11.1.5 Energiedecreet	Bijlage V bij het Energiebesluit, § 7.7.2 en bijlage D.4 Bijlage VI bij het Energiebesluit, § 5.5, § 5.6.3.5.2, § 5.6.3.6.2 Bijlage XIII bij het Energiebesluit, § 4.6.2
Artikel 9	Bijlage 18/3 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 11.2.1 Energiedecreet	Artikel 9.2.1, § 4 Energiebesluit Artikel 9.2.6, § 3 Energiebesluit
Artikel 10	Bijlage 18/4 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 11.2.1 Energiedecreet	Artikel 1.1.1, § 2, 52° [Energiebesluit]
Artikel 11	Bijlage 18/6 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 11.2.1 Energiedecreet	Artikel 1.1.1, § 2, 51° [Energiebesluit]
Artikel 12	Bijlage 19 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 11.1.13 Energiedecreet	Artikel 9.1.31 Energiebesluit
Artikel 13	Bijlage 20 MB EPB-EPC 28 december 2018	[Artikel 11.1.13 Energiedecreet]	[Artikel 9.1.31 Energiebesluit]
Artikel 14	Bijlage 22 MB EPB-EPC [28 december 2018]	[Artikel 11.1.13 Energiedecreet]	[Artikel 9.1.31 Energiebesluit]
Artikel 15	Bijlage 23 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 11.1.13 Energiedecreet	Artikel 9.1.31 Energiebesluit
Artikel 16	Bijlage 23/1 MB EPB-EPC 28 december 2018	Artikel 11.2.1 Energiedecreet	Artikel 9.2.11 Energiebesluit
Artikel 17	Bijlage 24 MB EPB-EPC [28 december 2018]	Artikel 11.2.1 Energiedecreet	Artikel 9.2.11 Energiebesluit
Artikel 18	Bijlage 25 MB EPB-EPC [28 december 2018]	Artikel 11.2.1, § 1 Energiedecreet	Artikel 9.2.1, § 1 Energiebesluit
Artikel 19	Bijlage 26/2 MB EPB-EPC [28 december 2018]	Artikel 11.2.1, § 1 Energiedecreet	Artikel 9.2.7/1, § 1/1 Energiebesluit
Artikel 20	Bijlage 26/3 MB EPB-EPC [28 december 2018]	Artikel 11.2.1, § 1 Energiedecreet	Artikel 9.2.6, § 1 Energiebesluit

Artikel 21	Inwerkingtredingsbepaling	Artikel 84 Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen	Artikel 84 Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen
------------	---------------------------	---	---

3.2. Daarbij vallen de hiernavolgende opmerkingen te formuleren.

3.2.1. De artikelen 1 en 2 van het ontwerp hebben betrekking op de jaarlijkse permanente vorming die verslaggevers moeten volgen voor het behoud van hun erkenning. Zoals in de rechtsgrondentabel terecht wordt aangegeven, vinden deze bepalingen rechtsgrond in artikel 8.6.3 van het Energiebesluit, en meer bepaald in het eerste lid ervan, luidens hetwelk de minister de voorwaarden vastlegt waaraan de verslaggever moet voldoen, zoals het minimumaantal te volgen uren en de toegestane vormingsactiviteiten.

Deze opmerking geldt *mutatis mutandis* voor de artikelen 3 en 4 van het ontwerp, die betrekking hebben op de jaarlijkse permanente vorming die de energiedeskundigen type A moeten volgen voor het behoud van hun erkenning, en waarvoor rechtsgrond wordt geboden door artikel 8.1.1/2, eerste lid, van het Energiebesluit. Ook naar deze bepaling dient een verwijzing te worden opgenomen in de rubriek ‘Rechtsgrond’ van de aanhef.

3.2.2. Artikel 5 van het ontwerp vindt rechtsgrond in artikel 9.2.6, § 1, tweede lid, van het Energiebesluit, dat de minister machtigt om de nadere regels voor de vorm en inhoud van het energieprestatiecertificaat niet-residentiële gebouwen te bepalen.⁶ De rubriek ‘Rechtsgrond’ van de aanhef dient te worden aangevuld met een verwijzing naar deze bepaling.

3.2.3. Artikel 6 van het ontwerp wijzigt bijlage 2 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018. Die bijlage bevat de kwaliteitsvereisten en inhoud van de opleidingen waaraan voldaan moet zijn om te kunnen worden erkend als opleidingsinstelling (artikel 48 van het ministerieel besluit van 28 december 2018). Artikel 7 van het ontwerp wijzigt bijlage 3 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018, dat de kwaliteitsvereisten en inhoud van de examens beschrijft waaraan voldaan moet zijn voor de erkenning als exameninstelling.

Beide bepalingen vinden rechtsgrond in artikel 8.4.1, § 3, van het Energiebesluit op basis waarvan de minister nadere regels kan bepalen betreffende de kwaliteitsvereisten of inhoud van de opleidingen en examens.

Volgens de rechtsgrondentabel wordt voor artikel 6 daarentegen rechtsgrond gezocht in de artikelen 9.3.2 en 9.3.5 van het Energiebesluit. Die bepalingen hebben evenwel betrekking op de mogelijkheid voor de minister om uitzonderingen te voorzien op de renovatieverplichting voor niet-residentiële, respectievelijk residentiële gebouwen, en strekken artikel 6 van het ontwerp niet tot rechtsgrond.

⁶ Zie ook: adv.RvS 72.167/3 van 12 oktober 2022 over een ontwerp dat heeft geleid tot het ministerieel besluit van 15 november 2022 ‘tot wijziging van diverse bepalingen van het ministerieel besluit van 28 december 2018 houdende algemene bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving, energieprestatiecertificaten en de certificering van aannemers en installateurs’, opm. 3.5.

3.2.4. Artikel 8 van het ontwerp voorziet in een wijziging van bijlage 4 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018, dat de specificaties voor de berekening van de transmissieverliezen (het transmissie referentiedocument; TRD) bevat.

3.2.4.1. Bijlage V, § 7.7.2, bij het Energiebesluit stelt dat de warmteoverdrachtscoëfficiënt door transmissie doorheen de scheidingsconstructie van energiesector i moet worden berekend aan de hand van de volgende formule (Eq. 28):⁷

$$H_{T,seci}^{constructions} = H_{D,seci}^{constructions} + H_{g,seci}^{constructions} + H_{U,seci}^{constructions} \text{ (W/K)}$$

De verschillende termen, gebruikt voor de berekening van de warmteoverdrachtscoëfficiënt door transmissie, worden berekend volgens nadere specificaties vanwege de minister.

Onder Eq. 45 van bijlage 4 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018 heeft de minister de formule vastgesteld voor het berekenen van de term $H_{g,seci}^{constructions}$:

$$H_{g,seci}^{constructions} = \sum_{i=1}^n U_{eq,f,i} \cdot A_i \cdot b_{U,i}$$

Tabel [7] van bijlage 4 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018 bevat een waarde $b_{U,i}$ die dient te worden gebruikt bij ontstentenis van een temperatuurreductiefactor van bouwelement i. Bijgevolg kan artikel 8, dat een wijziging van deze tabel [7] beoogt, ingepast worden in de machtiging die door bijlage V, § 7.7.2, bij het Energiebesluit, aan de minister wordt verleend.

3.2.4.2. Het is evenwel minder duidelijk op welke wijze deze bepaling inpasbaar is in bijlage D.4 bij bijlage V bij het Energiebesluit, bijlage VI, § 5.5, § 5.6.3.5.2, en § 5.6.3.6.2, bij het Energiebesluit, en bijlage XIII, § 4.6.2, bij het Energiebesluit, die eveneens als rechtsgrond worden aangevoerd.

3.2.4.2.1. Bijlage D.4 bij bijlage V bij het Energiebesluit bevat de formules voor het berekenen van het maandelijkse extra warmteverlies doorheen vloeren. Geen van de daar vermelde formules lijkt echter op het eerste gezicht, direct noch indirect, terug te verwijzen naar de termen $H_{g,seci}^{constructions}$ of $b_{U,i}$.

3.2.4.2.2. Dezelfde vaststelling geldt voor bijlage VI, § 5.5 (dat geen machtiging aan de minister bevat), §§ 5.6.3.5.2 en 5.6.3.6.2 (die formules voor het bepalen van het luchtdebiet bij de berekening van de maandelijkse warmteoverdrachtscoëfficiënt door aanvullende ventilatie door het openen van ramen tijdens de dag, resp. nacht, voor de koelberekeningen bevatten), bij het Energiebesluit, alsook voor bijlage XIII, § 4.6.2 (houdende de rekenregel voor de S-peil

⁷ De formule en verduidelijking van de termen kan worden teruggevonden op pagina 36 van bijlage V. De term $H_{g,seci}^{constructions}$ is hierbij relevant; deze drukt de warmteoverdrachtscoëfficiënt door transmissie doorheen alle scheidingsconstructies tussen energiesector i en de bodem, in W/K, uit.

gerelateerde warmteoverdrachtscoëfficiënt door transmissie van energiesector i), bij het Energiebesluit.

3.2.4.3. Gevraagd om toelichting omtrent de inpasbaarheid van de wijziging aan tabel 7 van bijlage 4 in de als rechtsgrond aangevoerde bijlagen bij het Energiebesluit, verduidelijkte de gemachtigde het volgende:

“In bijlage V paragraaf 7.7.2 staat eq. 28 de term $H_{U,constructions,seci}$ (de warmteoverdrachtscoëfficiënt door transmissie doorheen alle inwendige scheidingsconstructies tussen energiesector i en de aangrenzende onverwarmde ruimten, in W/K).

Onderaan paragraaf 7.7.2 staat ‘De verschillende termen worden berekend volgens nadere specificaties vanwege de minister.’.

Deze specificaties worden vastgelegd in bijlage 4 bij het MB, hoofdstuk 15.2.2, bepaling van de warmteoverdrachtscoëfficiënt door transmissie voor ‘bouwelementen (vloeren, muren, deuren) in contact met onverwarmde kelders en kruipruimten’. Zie eq45. In Eq45 wordt de temperatuurreductiefactor bu_i van bouwelement i gebruikt, die bepaald is in tabel [7].

De berekening van de warmteoverdrachtscoëfficiënten bevatten ook een term voor de bouwknopen. Vandaar de link naar bijlage VIII bij het MB.

In bijlage VI bij het Energiebesluit (berekening van het E-peil voor niet-residentiële gebouwen) gebeurt in §5.5 een gelijkaardige berekening van de warmteoverdrachtscoëfficiënt door transmissie, waarbij voor de berekening verwezen wordt naar bijlage V §7 (de hierboven beschreven berekening).”

Gelet op het technische karakter en het feit dat in de bepalingen die als rechtsgrond worden aangevoerd verschillende doorverwijzingen zijn opgenomen, dient een voorbehoud te worden gemaakt wat betreft de inpasbaarheid van de ontworpen regeling in bijlage D.4 bij bijlage V bij het Energiebesluit, bijlage VI, § 5.5, § 5.6.3.5.2, § 5.6.3.6.2, bij het Energiebesluit, en bijlage XIII, § 4.6.2, bij het Energiebesluit.

Het staat aan de stellers van het ontwerp om na te gaan of de door artikel 8 van het ontwerp gewijzigde tabel [7] daadwerkelijk direct of indirect toegepast wordt in een formule die in voormelde bijlagen voorkomt, en bijgevolg of deze bijlagen het ontwerp tot rechtsgrond strekken. Zelfs als dat het geval is moet er bovendien rekening mee worden gehouden dat de minister niet beschikt over een algemene uitvoeringsbevoegdheid, zodat het louter bestaan van een inhoudelijk verband met de beoogde wijziging van bijlage 4 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018 niet kan worden aangevuld tot een volwaardige rechtsgrond. Indien, zoals in bijlage VI, § 5.5, bij het Energiebesluit een kruiverwijzing wordt opgenomen naar bepalingen van bijlage V die wel een relevante delegatie bevatten, dan is het die laatste bepaling die de rechtsgrond biedt, en niet de bepaling die de kruisverwijzing bevat.

Zoals in 3.2.4.1 van dit advies evenwel werd opgemerkt, kan in ieder geval rechtsgrond worden gevonden in de machtiging die door bijlage V, § 7.7.2, bij het Energiebesluit, aan de minister wordt verleend.

3.2.5. Artikel 9 van het ontwerp vindt, zoals ook in de rechtsgrondentabel aangegeven, rechtsgrond in artikelen 9.2.1, § 4, vierde lid, en 9.2.6, § 3, vijfde lid, van het Energiebesluit. Die bepalingen machtigen de minister om de berekeningsmethode te bepalen voor de opmaak van het energieprestatiecertificaat voor residentiële gebouwen, respectievelijk niet-residentiële gebouwen. De rubriek ‘Rechtsgrond’ van de aanhef dient te worden aangevuld met een verwijzing naar deze bepalingen.

3.2.6. Artikelen 16 en 17 van het ontwerp vinden meer specifiek rechtsgrond in artikel 9.2.11, § 2, tweede lid, van het Energiebesluit.

3.2.7. Artikel 18 van het ontwerp, dat bijlage 25 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018 – houdende de vorm en inhoud van het energieprestatiecertificaat voor residentiële gebouwen– vervangt, vindt rechtsgrond in artikel 9.2.1, § 1, tweede lid, van het Energiebesluit. De rubriek ‘Rechtsgrond’ van de aanhef dient te worden aangevuld met een verwijzing naar deze bepaling.

3.2.8. Artikel 19 van het ontwerp vervangt bijlage 26/2 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018, dat de vorm en inhoud van het energieprestatiecertificaat kleine niet-residentiële gebouwen regelt. Deze bepaling vindt rechtsgrond in artikel 9.2.7/1, § 1/1, tweede lid, van het Energiebesluit. Artikel 20 van het ontwerp vervangt bijlage 26/3 bij het ministerieel besluit van 28 december 2018, dat de vorm en inhoud van het energieprestatiecertificaat niet-residentiële gebouwen regelt. Deze bepaling vindt rechtsgrond in artikel 9.2.6, § 1, tweede lid, van het Energiebesluit. De rubriek ‘Rechtsgrond’ van de aanhef dient te worden aangevuld met een verwijzing naar deze bepalingen.

3.2.9. In de rechtsgrondentabel wordt artikel 84 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ aangehaald als rechtsgrond voor artikel 21 van het ontwerp, dat de inwerkingtreding van het ontworpen besluit regelt. Een bepaling waarbij enkel de inwerkingtreding van het ontworpen besluit zelf wordt geregeld vindt rechtsgrond in de bepalingen die de rechtsgrond vormen voor het gehele ontwerp; daartoe dient evenwel geen beroep te worden gedaan op een bijzondere rechtsgrond. Artikel 84 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 werd bijgevolg terecht niet opgenomen in de rubriek ‘Rechtsgrond’ van de aanhef.

3.3. Die bepalingen vinden op hun beurt rechtsgrond in artikelen 10.1.1, 10.1.2,⁸ 10.1.3, 10.1.4,⁹ 11.1.1, 11.1.5, 11.1.13 en 11.2.1 van het Energiedecreet.¹⁰ De rubriek ‘Rechtsgrond’ van de aanhef dient in die zin te worden aangepast.

ALGEMENE OPMERKING

4. In verschillende van de bijlagen bij het ontwerp wordt het gebruik opgelegd van technische normen waaronder NBN EN-normen en NBN EN ISO-normen.

In het verleden heeft de Raad van State al herhaaldelijk gewezen op het probleem dat technische normen waarnaar wordt verwezen in wet- en regelgeving, niet in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt, dat ze niet in het Nederlands zijn gesteld of vertaald en dat ze in de regel enkel beschikbaar zouden zijn tegen een bepaalde vergoeding.¹¹

Aan artikel VIII.2 van het Wetboek van economisch recht ligt de bedoeling ten grondslag om tegemoet te komen aan het knelpunt van de ontbrekende bekendmaking van technische normen waarnaar in Belgische rechtsregels wordt verwezen. Luidens het tweede lid van dat artikel kunnen de Staat en alle andere publiekrechtelijke personen de toepassing van een door het Bureau voor Normalisatie gepubliceerde norm of deel van een norm verplichten. Zij brengen het Bureau voor Normalisatie hiervan vooraf op de hoogte. De specifiek Belgische normen die verplicht worden gesteld, worden op de website van het Bureau voor Normalisatie raadpleegbaar gesteld volgens de door de Koning vastgestelde nadere regels, zonder de mogelijkheid om deze te downloaden of af te drukken. De andere normen die verplicht worden gesteld, worden kosteloos ter beschikking gesteld door de auteur van de reglementering op zodanige wijze dat de auteursrechten op die normen nageleefd worden. Als er een vertaling nodig is, kan het Bureau voor Normalisatie de kosten voor de vertaling van deze norm door een derde partij aan de regelgevende overheid factureren.

Voor zover de normen waarnaar wordt verwezen in de bijlagen bij het ontwerp kunnen worden beschouwd als door het Bureau voor Normalisatie gepubliceerde normen, zullen de voorschriften die zijn opgenomen in de voornoemde bepaling van het Wetboek van economisch recht op het vlak van de raadpleging en de terbeschikkingstelling van de betrokken normen moeten

⁸ Artikelen 10.1.1 en 10.1.2 van het Energiedecreet bieden meer bepaald rechtsgrond voor artikel 1.1.1, 52° en 53°, van het Energiebesluit, die artikelen 10 en 11 van het ontwerp tot rechtsgrond strekken. Zie ook adv.RvS 78.406/1 van 2 december 2025 over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘houdende diverse bepalingen inzake energie en klimaat’, opm. 3.2.5.1.

⁹ Artikel 10.1.3 – en niet het in de rechtsgrondentabel aangehaalde artikel 10.1.4 – van het Energiedecreet strekt artikel 8.1.1/2 van het Energiebesluit tot rechtsgrond. Artikel 10.1.4 van het Energiedecreet vormt evenwel rechtsgrond voor artikel 8.4.1 van het Energiebesluit, dat de artikelen 6 en 7 van het ontwerp tot rechtsgrond strekt. In de rechtsgrondentabel wordt artikel 10.1.5 van het Energiedecreet ten onrechte aangevoerd als rechtsgrond voor artikel 8.4.1 van het Energiebesluit.

¹⁰ In de rechtsgrondentabel wordt artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet aangevoerd als rechtsgrond voor artikelen 9.3.2 en 9.3.5 van het Energiebesluit. Aangezien die laatste bepalingen het ontwerp niet tot rechtsgrond strekken, wordt ook artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet terecht niet in de rubriek ‘Rechtsgrond’ van de aanhef vermeld.

¹¹ Zie ook JENART C., *Outsourcing rulemaking powers. Constitutional limits and national safeguards*, Oxford University Press, 2022, 320 p.

worden nageleefd. In de mate evenwel dat het ontwerp een of meer technische normen beoogt waarvoor artikel VIII.2 van het Wetboek van economisch recht niet in dezelfde waarborgen voorziet op het vlak van de raadpleging en terbeschikkingstelling ervan via de website van het Bureau voor Normalisatie¹², blijft de vraag relevant of die norm is bekendgemaakt op een wijze die beantwoordt aan de essentiële randvoorwaarden op het gebied van toegankelijkheid en kenbaarheid van een officiële bekendmaking.¹³ Indien dat niet het geval is wordt, wat de desbetreffende technische normen betreft, nog steeds verwezen naar normen die niet overeenkomstig artikel 190 van de Grondwet zijn bekendgemaakt en die bijgevolg in beginsel niet tegenwerpbaar zijn.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Aanhef

5. De rubriek ‘Rechtsgrond’ dient te worden aangepast in lijn met opmerkingen 3.1 tot 3.3.

¹² Vermits het om een andere norm gaat dan de specifieke Belgische normen die verplicht wordt gesteld en waaromtrent in artikel VIII.2, tweede lid, van het Wetboek van economisch recht, wordt bepaald dat deze kosteloos ter beschikking gesteld worden door de auteur van de reglementering op zodanige wijze dat de auteursrechten op die normen nageleefd worden en dat, als er een vertaling nodig is, het Bureau voor Normalisatie de kosten voor de vertaling van deze normen door een derde partij aan de regelgevende overheid kan factureren.

¹³ Het betrokken principe werd, zij het met betrekking tot een andere aangelegenheid, recent door het Grondwettelijk Hof als volgt in herinnering gebracht: “Wanneer de bevoegde wetgever het evenwel, in uitzonderlijke omstandigheden, noodzakelijk acht om af te wijken van [de gecentraliseerde bekendmaking van alle teksten met wetskrachtige of verordenende waarde die bindende kracht hebben in de Belgische rechtsorde] door te verwijzen naar door een overheidsinstantie uitgevaardigde teksten die niet in het Belgisch Staatsblad zijn bekendgemaakt en daaraan bindende gevolgen te verbinden ten aanzien van een algemeenheid van de burgers, is het minstens vereist dat hij in de desbetreffende wetskrachtige bepaling op nauwkeurige wijze de vindplaats en de wijze van bekendmaking van die teksten aangeeft. Daarenboven dient die wijze van bekendmaking soortgelijke waarborgen inzake voorzienbaarheid en duidelijkheid te bieden als een bekendmaking in het Belgisch Staatsblad, hetgeen onder meer veronderstelt dat de tekst voor eenieder eenvoudig raadpleegbaar is, dat er zekerheid bestaat over de tijdstippen van bekendmaking en van inwerkingtreding, en dat niet enkel de actuele tekstversie kan worden geraadpleegd, maar ook de tekstversies die in het verleden van kracht zijn geweest” (GwH 16 februari 2023, nr. 26/2023, B.54.4, wat betreft de vaststelling van rode zones in het kader van de COVID-pandemie). Zie ook, wat de taal van de bekendmaking betreft, GwH 14 juli 1994, nr. 59/94, B.4.

SLOTOPMERKING

6. Het ontwerp dient aan een bijkomend redactioneel nazicht te worden onderworpen. Bij wege van voorbeeld kan worden gewezen op de volgorde van artikelen 1 en 2 van het ontwerp die moet worden omgekeerd,¹⁴ en op de formulering van artikel 5 van het ontwerp.¹⁵

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Eline YOSHIMI

Pierre LEFRANC

¹⁴ Dit wordt ook erkend in de door de gemachtigde bezorgde rechtsgrondentabel.

¹⁵ Meer bepaald de verwijzing naar “het derde lid, derde alinea” (onder punt 1°), “het derde lid, derde alinea” (onder punt 2°) en “het vierde lid, vierde alinea” (onder punt 3°). Ook moet, zoals door de gemachtigde werd bevestigd, onder punt 1° de zinsnede “worden de woorden “de gemeten indicator voor de langetermijndoelstelling” wordt vervangen door de woorden “de gemeten indicator voor de langetermijndoelstelling I_{LTD} voor de gebouweenheid”” worden gecorrigeerd naar “worden de woorden “de gemeten indicator voor de langetermijndoelstelling I_{LTD}” wordt vervangen door de woorden “de gemeten indicator voor de langetermijndoelstelling I_{LTD} voor de gebouweenheid””.